

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

 М.І. Романова

«27» січня 2021 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОГО СТУПЕНЯ
«ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР»
НА ОСНОВІ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ТА ОКР «КВАЛІФІКОВАНИЙ РОБІТНИК»
У 2021 РОЦІ**

Розглянуто і схвалено на засіданні
Навчально-методичної ради коледжу
Протокол № 7 від «25» січня 2021 р.
Голова НМР Л.А. Пустовойт

Київ – 2021

Програма вступного екзамену з української мови містить основні вимоги до знань та умінь абітурієнтів, які вступають на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «кваліфікований робітник».

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
1. ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	5
2. ПРЕДМЕТНІ УМІННЯ ТА НАВИЧКИ АБИТУРІЄНТІВ	11
3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ РОБОТИ	14
4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	15
Додаток 1.....	17
Додаток 2.....	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з української мови розроблено з урахуванням таких документів, як:

1. Українська мова 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408).

2. Українська мова 10-11 класи: рівень стандарту. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання (Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408).

3. Українська мова. Програма зовнішнього незалежного оцінювання (Наказ Міністерства освіти і науки України № 696 від 26 червня 2018 року).

Програма містить перелік мовних норм, які має знати абітурієнт, предметні уміння та навички абітурієнтів, також містить вимоги до абітурієнтів, критерії оцінювання знань, список рекомендованої літератури та зразок екзаменаційного білета.

Вступний екзамен з української мови проводиться у письмовій формі і складається з 20-ти тестових завдань та власного висловлювання.

На виконання завдань відводиться 120 хвилин. Відповіді вносяться у відповідний бланк.

Характеристика завдань з української мови

1. Тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді. До кожного завдання пропонується 4 або 5 варіантів відповіді, з яких лише один правильний.

2. Виконання тестових завдань до запропонованого тексту.

3. Завдання на встановлення відповідностей.

4. Завдання з розгорнутою відповіддю (власне висловлювання).

1. ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Фонетика

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази.

Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

4. Морфологія

4.1. Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта.

Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини.

Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) один, одна;
- 2) два, три, чотири;
- 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;
- 4) сорок, дев'яносто, сто;
- 5) двісті – дев'ятсот;
- 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

5. Синтаксис

5.1. Словосполучення

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному та односкладному реченні

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові,

узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

5.2.4. Речення з однорідними членами

Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

5.2.5. Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація й сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

5.2.5.3. Складне безсполучникове речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

7. Орфоепія

Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію.

Відображення вимови приголосних звуків:

- 1) [дж], [дз], [дз'];
- 2) [г];
- 3) [ж], [ч], [ш], [дж];
- 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення); 5) м'яких приголосних; 6) подовжених приголосних. Вимова слів з апострофом.

8. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо, ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *нн* у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

9. Розвиток мовлення

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Типи мовлення (розповідь, опис, роздум). Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму.

2. ПРЕДМЕТНІ УМІННЯ ТА НАВИЧКИ АБІТУРІЄНТІВ

Абітурієнт повинен:

- визначати в словах голосні, тверді і м'які, дзвінки й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові. Визначати місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й;

- пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; вживати слова в переносному значенні. Знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів; пояснювати значення фразеологізмів, приказок, прислів'їв, крилатих висловів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні;

- відділяти закінчення слів від основи, членувати основу на значущі частини, добирати спільнокореневі слова, слова з однаковими префіксами й суфіксами; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні; визначати спосіб творення слів;

- розпізнавати іменники, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, належність іменників до певної групи за їх лексичним значенням, уживаністю в мовленні; визначати основні способи творення іменників; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їх виражальними можливостями;

- розпізнавати прикметники, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розряди прикметників за значенням; ступені порівняння якісних прикметників; основні способи творення відносних і присвійних прикметників; відмінювання прикметників; відрізняти правильні форми прикметників від помилкових;

- розпізнавати числівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди числівників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізнати правильні форми числівників від помилкових; добирати потрібні форми числівників і використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками;

- розпізнавати займенники, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди займенників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізнати правильні форми займенників від помилкових, правильно добирати потрібні форми займенників і використовувати їх у мовленні. Особливості вживання займенників у мовленні;

- розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; визначати загальне значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, часи й способи дієслів, дієвідміни, особливості словозміни кожної дієвідміни; використовувати один час і спосіб у значенні іншого; основні способи творення дієслів, зокрема видових форм, форм майбутнього часу недоконаного виду, форм умовного та наказового способу дієслів; відрізнати правильні форми дієслів від помилкових. Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнати їх від дієприслівників), визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, особливості творення, відмінювання; відрізнати правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники та дієприкметникові звороти в мовленні. Особливості вживання активних дієприкметників у мовленні. Розпізнавати дієприслівники, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, основні способи їх творення; відрізнати правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами;

- розпізнавати прислівники, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди прислівників за значенням, ступені порівняння прислівників, основні способи творення прислівників; відрізнати правильні форми прислівників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні;

- розпізнавати прийменники, визначати їх морфологічні ознаки, групи прийменників за походженням і за будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати форми прийменників у мовленні. Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в

мовленні Розпізнавати частки, визначати групи часток за значенням і вживанням; правильно й комунікативно доцільно використовувати частки в мовленні;

- розпізнавати вигуки, визначати групи вигуків за походженням; правильно й комунікативно доцільно використовувати вигуки в мовленні;

- розпізнавати словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й реченнями; визначати головне й залежне слово в підрядному словосполученні; визначати поширені й непоширені словосполучення, типи словосполучень за способами вираження головного слова;

- розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання;

- визначати структуру простого двоскладного речення, способи вираження підмета й присудка (простого й складеного), особливості узгодження присудка з підметом. Уміти правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення;

- розпізнавати види другорядних членів та їх типи й різновиди, визначати способи вираження означень, додатків, обставин, роль порівняльного звороту; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні;

- розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні;

- розпізнавати просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними, та правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні;

- розпізнавати складні речення різних типів, визначати їх структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями. Добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті;

- розпізнавати складносурядні речення, визначати смислові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно використовувати його виражальні можливості в мовленні;

- розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їх будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними, уміти відобразити її в схемі

складнопідрядного речення; визначати основні види підрядних речень, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами. Правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості

складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування;

- розпізнавати безсполучникові складні речення; визначати смислові відношення між їх частинами-реченнями (однорідними й неоднорідними), особливості інтонації безсполучникових складних речень. Правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні;

- визначати структуру складних речень з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні;

- визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, речення з непрямою мовою; замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати;

- розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них. Уміти користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування;

- визначати особливості вимови голосних і приголосних звуків, наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм;

- розпізнавати вивчені орфограми й пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила;

- уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне. Критично оцінювати прочитане. Будувати письмове висловлювання, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети. Знаходити й виправляти похибки та помилки в змісті, побудові й мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-12, 13-16), що будуть оцінені в **0 або 5 балів**. Завдання вважається виконаним правильно, якщо абітурієнт вибрав і позначив правильний варіант відповіді у бланку відповідей. Завдання вважається виконаним неправильно, якщо: а)

позначено неправильну відповідь; б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний; в) відповідь не позначено взагалі.

2. Завдання до запропонованого тексту (**№ 20**) будуть оцінені в **0 або 12 балів**. Завдання вважається виконаним правильно, якщо абітурієнт вибрав і позначив правильний варіант відповіді у бланку відповідей. Завдання вважається виконаним неправильно, якщо: а) позначено неправильну відповідь; б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний; в) відповідь не позначено взагалі.

3. Завдання на встановлення відповідностей (**№ 17-19**) оцінюються в **0 або 5 балів**: 5 балів за кожну правильно встановлену відповідність; 0 балів, якщо не вказано жодної логічної пари або відповіді не надано.

4. Завдання з розгорнутою відповіддю (**№ 21**) оцінюється від **0 до 58 балів** за критеріями змісту та мовного оформлення:

1) Теза: від 0 до 4 балів.

2) Аргументи: від 0 до 6 балів.

3а) Приклад із літератури чи інших видів мистецтва: від 0 до 6 балів.

3б) Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя: від 0 до 6 балів.

4) Логічність, послідовність: від 0 до 6 балів.

5) Висновок: від 0 до 6 балів.

6а) Орфографія та пунктуація: від 0 до 12 балів. 6б)

Лексика, граматики та стилістика: від 0 до 12 балів.

Робота, що не відповідає темі висловлювання або обсягом до 100 слів, оцінюється в 0 балів.

Максимальна кількість балів, яку може набрати абітурієнт, правильно виконавши всі завдання екзаменаційної роботи з української мови, – **200**.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О. Українська за 20 уроків. К.: Грамота, 2016. 112 с.
2. Авраменко О. Уроки української від Олександра Авраменка (комплект із трьох книг). К.: Книголав, 2018. 560 с.
3. Блажко М. Українська мова в таблицях. К.: Грамота, 2017. 104 с.
4. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250 000 слів і словосполучень. Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
5. Волощак М. Неправильно — правильно: довідник з українського слововживання. Київ: Просвіта, 2003. 155 с.

6. Горпинич В. О. Українська морфологія: Навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2002.

7. Давидова О. Фразеологічний словник української мови. Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. 448 с.

8. Данильцова У. Українська мова. Довідник-порадник. К.: Літера ЛТД, 2009. 224 с.

9. Данильцова У. Українська мова. Повторюємо шкільну програму. К.: Літера ЛТД, 2009. 224 с.

10. Куцінко О. Новий Український правопис. К.: Основа, 2019. 176 с.

11. Мала філологічна енциклопедія. Уклали: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. К.: Довіра, 2007. 478 с.

12. Орфографічний словник української мови. Укладач Л. Олійник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. 352 с.

13. Словник іншомовних слів. Укладач Давидова О. Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. 480 с.

14. Словник наголосів української мови. Укладач Давидова О. Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. 352 с.

15. Сучасна українська мова. За ред. О. Д. Пономарева. К.: Либідь, 2001. 399 с.

16. Сучасна українська мова: Підручник. Укладачі: О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін. К., 2001.

Інформаційні ресурси

1. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> (“Словники України”)
2. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000989> (Великий тлумачний словник сучасної української мови)
3. <http://r2u.org.ua> (Академічний російсько-український словник за ред. А. Кримського)
4. <http://stalivyrazy.org.ua> (Російсько-український словник сталих виразів)
5. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> (Українська мова : Енциклопедія)

Зразок екзаменаційного білета

ВАРІАНТ 21

Українська мова

Завдання 1-12 по чотири варіанти відповідей, серед яких лише ОДНА правильна. Виберіть правильну відповідь

1. Слова правильно записані в рядку:

- А) оберігати, бійниця, куріння, приберегти
- Б) вистилати, вичесувати, запирати, гребінця
- В) відчипити, збрехати, творчість, витирати
- Г) підперезати, випечений, відріктися, застебнути 2.

У всіх словах треба писати літеру «и» в рядку: А)

еш...лон, зуп...нився, пох...лився, вкр...вається

- Б) нал...тить, с...нювата, з...л...нава, жур...ться
- В) тон...нькі, вар...во, запром...нитися, кр...шталик
- Г) вогн...чок, обітн...ця, бр...кет, огуд...на

3. Префікс «при» треба писати в усіх словах рядка: А) (при, пре)чесати,

(при, пре)тихий, (при, пре)швидкий

- Б) (при, пре)садибний, (при, пре)боркати, (при, пре)леглий
- В) (при, пре)класти, (при, пре)нести, (при, пре)красний Г)
- (при, пре)швидшити, (при, пре)тихий, (при, пре)цілитися

4. В усіх словах потрібно писати літеру «а» в рядку:

А) краш...нка, ...ренда, к...жан, кр...пива

Б) перем...гати, к...стріюля, к...чан, к...рогва

В) допом...гати, зл...мувати, г...зда, кр...хмаль

Г) проп...ганда, б...гач (майно вита людина), ск...кати, х...зйнувати 5.

М'який знак треба писати в усіх словах рядка:

А) міл...ярд, н...анс, медал...йон

Б) у скрин...ці, князівс...кий, галуз...зю

В) близ...кість, Ул...яна, залізниц...

Г) віз...міт..., людс...кіст..., рибал...ство

6. У котрому рядку допущено помилки при вживанні апострофа: А) відряджати,

брязкати, об'єкт, трав'яний

Б) зв'язок, тьм'яний, дитясла, п'ятсот

В) В'ячеслав, зап'ястний, бар'єр, Святослав

Г) мавпячий, черв'як, передсвятковий, комп'ютер

7. У котрому рядку допущено помилки при спрощенні в групах приголосних:

- А) свиснути, вісник, доблесний, пізній
 Б) захисний, заздрістний, виїздний, сонячний
 В) прихвосні, гігантський, чесність, шістнадцять
 Г) ненависний, закарпатський, шелеснути, радісний
- 8. Частку «не» з усіма виділеними словами треба писати разом у рядку:**
 А) не/зарєєстрована довідка, не/зрівняний краєвид, не/спитавши дозволу
 Б) не/завершений проект, не/весела розповідь, не/хтувати правилом
 В) не/потрібно хвилюватися, не/забуття пригода, не/дожата нива
 Г) читав не/голосно, але виразно; це не/біла фарба; не/доречно сказав
- 9. Закінчення «-ю» у формі кличного відмінка однини мають усі слова рядка:**
 А) учитель, Сергій, доня
 Б) кінь, Софія, мудрець
 В) Олексій, надія, місяць
 Г) бабуся, мудрість, коваль
- 10. З великої літери треба писати обидва слова в рядку:**
 А) (К,к)раїни (А,а)нтанти
 Б) (І,і)сторичний (М,м)узей
 В) сузір'я (Ч,ч)чумацький (Ш,ш)лях
 Г) (Н,н)ародний (Д,д)депутат
- 11. Правильно утворено ступені порівняння всіх прикметників у рядку:**
 А) відчайдушніший, якнайглибокiший, більш чіткий
 Б) найбільш сміливий, найменш потрібний, біліший
 В) більш рішучий, найточніший, менш спокійніший
 Г) ласкавіший, більш точніший, найграндіозніший
- 12. Через дефіс пишуться прикметники в рядку:** А) ніжно/рожевий, залізо/бетонний, тепло/обмінний
 Б) сніжно/білий, гірко/солоний, національно/визвольний
 В) північно/східний, три/кутний, вічно/зелений
 Г) кисло/солодкий, радіо/фізичний, темно/вишневий
- Завдання 13-16 по п'ять варіантів відповідей, серед яких лише ОДНА правильна. Виберіть правильну відповідь*
- 13. Не треба ставити кому між однорідними членами речення (розділові знаки пропущено):**
 А) Береги річки пологісті з великими піщаними плесами з рідкими кущиками верболозу.
 Б) Гляди ж щоб ніхто не знав ні сич ні сова.
 В) Яблуні дихали цвітом росяно червоно біло.
 Г) Даруй же людям слово невмируще і не жалій ні світла ні тепла.
 Д) Таке зробив ні собі ні людям.

14. Правильно поставлено розділові знаки в реченні:

- А) З кожним днем, для мене все рідніші: ці гаї, і ріки, і поля.
- Б) З кожним днем для мене все рідніші: ці гаї і ріки і поля.
- В) З кожним днем для мене все рідніші ці гаї, і ріки, і поля.
- Г) З кожним днем: для мене все рідніші ці гаї, і ріки і поля.
- Д) З кожним днем для мене все рідніші - ці гаї і ріки, і поля.

15. Правильно поставлено розділові знаки при прямій мові в реченні:

- А) «Тільки любов – захист од тиранів», - зірницею спалахнуло в Платоновій голові.
- Б) Кажу «Не забуду ніколи» а вітер шумить: не клянись.
- В) Не вірили, сміялись, глумились – «Ото придумав: серед степу – гай».
- Г) А він востаннє мовив – «Мила» - на квіти глянув край стола.
- Д) В умовах власної держави Довженко виріс би на світового генія - сказав у своєму виступі Євген Маланюк.

16. Після виділеного сполучника треба поставити кому в реченні:

- А) І тихо засвітиться в пам'яті обрис *кого* забуваючи все ще люблять.
- Б) І знову ожие у серці розбитім *огонь що* здавалося давно вже погас.
- В) Уже кінець дороги *видко хоча* здається ще й не жив.
- Г) І досить руку простягнути *щоб* за край світу засягнути. Д) Батько сказав мені *що* по-перше він ніколи не був зрадником своєї Батьківщини.

Завдання 17-19 мають на меті встановлення відповідності між рядками. До кожного рядка, позначеного цифрою, доберіть відповідник, позначений буквою.

17. Установіть відповідність.

Односкладне речення		Приклад	
1	Означено-особове	А	У чужому домі не порядкуй.
2	Неозначено-особове	Б	Кожна голова свій розум має.
3	Безособове	В	Мені показували з кручі Дніпро.
4	Узагальнено-особове	Г	Посиджу над рікою, і помовчу подумаю.
		Д	Нам дано одне життя прожити.

18. Установіть відповідність між розділовими знаками та реченнями, у яких вони пропущені.

Розділові знаки		Приклад речення	
1	Тире	А	Там замість житечка в теплеє літечко терен зацвів.
2	Двокрапка	Б	І, мабуть, усі ми тоді почували себе молодими, дивлячись на вічно молоду «Енеїду» та «Наталку Полтавку».

3	Кома	В	Тільки стрічалися нам земляки наші білі берези, явори й темні дуби.
4	Дужки	Г	Почуття переляку і жадоби жити за всяку ціну жити! змагалося з почуттям честі, за почуттям самозбереження.
		Д	Ось пароплав одійде від пристані, і всі береги, лози, рідне село, батько, мати друзі – попливе назад.

19. Визначте правильне тлумачення фразеологізмів.

Фразеологізм		Значення	
1	Бити лихом об землю	А	бути песимістом
		Б	бути оптимістом
		В	бути сміливим
		Г	бути радісним
2	Витрачати порох	А	ззнати поразки
		Б	діяти під впливом когось
		В	розтринькувати багатство
		Г	докладати зусилля для досягнення мети

20. Прочитайте текст (окремі розділові знаки пропущено). Виконайте завдання до нього й позначте відповіді в бланку

(1) Місяць плив поміж рваним куців'ям хмар, як лис ріденьким підліском. (2) То пірнав за білі кучугури то виринав знову. (3) Здавалося, він скрадається до величезного чорного замку, що стримить над Сеймом. (4) У крайньому вікні замку горів одинокий вогник. (5) Рівно щідив у п'тьму червонясте світло; здавалося, його просто забули погасити. (6) Та враз він стріпнув крилом і вирушив у мандри - крайнє вікно провалилося в ніч, натомість по черзі засвічувались сусідні й теж заплющувались - аж поки зник зовсім. (За Ю.Мушкетиком).

1. Допущено помилку в написанні слова в реченні:

- А) першому Б)
- другому
- В) третьому
- Г) четвертому

2. Допущено пунктуаційну помилку в реченні:

- А) другому
- Б) третьому
- В) четвертому
- Г) п'ятому

3. Укажіть речення, ускладнені вставними словами:

- А) перше, п'яте
- Б) друге, шосте
- В) третє, п'яте

Г) четверте, шосте

21. Власне висловлювання

Сформулюйте самостійно відповідь до завдання і запишіть її на спеціально відведених для цього рядках

30. Складіть і запишіть невеликий роздум (8-12 речень) на тему «Як хто посіє в юності, так пожне в старості» (Г. Сковорода). Сформулюйте тезу висловлювання, наведіть два-три переконливі докази, що найкраще аргументуватимуть Ваші думки. Сформулюйте висновок.

Зразок бланка відповідей
БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ

ВАРІАНТ № _____

ШИФР

--

УКРАЇНСЬКА МОВА**ЗАВДАННЯ 1-12**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
А												
Б												
В												
Г												

ЗАВДАННЯ 13-16

	13	14	15	16
А				
Б				
В				
Г				
Д				

ЗАВДАННЯ 17-18

ЗАВДАННЯ	А	Б	В	Г	Д		ЗАВДАННЯ	А	Б	В	Г	Д	
17	1						18	1					
	2							2					
	3							3					
	4							4					

ЗАВДАННЯ 19

ЗАВДАННЯ	А	Б	В	Г
19	1			
	2			

ЗАВДАННЯ 20

ЗАВДАННЯ 20	А	Б	В	Г
1				
2				
3				

ЗАВДАННЯ 21. Власне висловлювання

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	ПРИЗВИЩЕ, ІНІЦІАЛИ ТА ПІДПИС ЕКЗАМЕНАТОРА
	ПРИЗВИЩЕ, ІНІЦІАЛИ ТА ПІДПИС ГОЛОВИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ДАТА	« » 20 р.